

Salix alba

41

Schietwilg

De Althæa Pers

AS

BLAD

BLOEIWIJZE

BIJPRODUCT

STUIFMEEL

WORTEL

ZAAD

ZOMERTAK

HOUT

SCHORS

VRUCHT

GASTEN DIERLIJK

GASTEN PLANTAARDIG

TAKDOORSNEDE

WINTERTAK

Salix alba

Schietwilg

En juist in het land, door het water gehavend,
groeit het gewas, dat het water verslaat:
het wilgerijs, dun en buigzaam, vlechtbaar en taai.

A. den Doollaard

Uit: Het verjaagde water (1947)

De schietwilg is een telg uit de wilgenfamilie. Een familie die, naast ruim driehonderd wilgen, ook nog dertig soorten populieren omvat. De Latijnse naam salix komt waarschijnlijk van het Oudindische *salila-m*, dat water betekent. De tweede Latijnse naam alba betekent wit en verwijst naar de lichte indruk die de schietwilg van afstand maakt door de zilverwitte haartjes op de bladeren. De naam wilg zou afgeleid kunnen zijn van het Angelsaksische woord *welig*, dat buigzaam betekent.

¶ De schietwilg is een van de ongeveer veertig wilde boomsoorten die vanaf het begin van onze jaartelling in ons land te vinden zijn. Hij komt in heel Europa voor, behalve in het noorden. Verder vinden we hem in het Atlasgebergte en oostwaarts tot Midden-Azië. In Nederland is hij, wild of aangeplant, zeer algemeen te vinden. Ook langs sloten en wegen, maar dan in de vorm van de knotwilg. De wilg is een liefhebber van vochtige, vruchtbare grond.

¶ Schietwilgen groeien hard en geven al snel een bosachtig karakter aan jonge aanplant. Om die reden worden ze veel aangeplant in nieuw te vormen polderbossen. Later, als de andere soorten flink gegroeid zijn, worden de wilgen er weer tussenuit gehaald.

¶ De schietwilg is een hoge boom met een vrij smalle, peervormige, gesloten kroon. Hij bereikt gemakkelijk een hoogte van twintig meter en wordt onder normale omstandigheden zo'n zestig jaar oud. Sommige exemplaren worden bij hoge uitzondering een eeuw oud.

¶ Jonge wilgen vormen een diepe penwortel die zich later vertakt, zodat er een hartwortelstelsel ontstaat met talrijke, oppervlakkige wortels. De hoofdstam loopt hoog door in de boom. De takken groeien onder een scherpe hoek omhoog.

¶ Schietwilgen hebben een diep gegroefde schors. Deze schors is zeer voedselrijk en er komen veel mossen en korstmossen op voor.

¶ De donkergroene bladeren van de schietwilg zijn lancetvormig met een wigvormige voet. Zowel de boven- als onderkant zijn dicht zijdeachtig behaard. Dit maakt dat de kroon, zoals gezegd, een lichte, grijze indruk maakt.

¶ Schietwilgen zijn tweehuizig, dat wil zeggen dat de mannelijke en de vrouwelijke bloemen aan afzonderlijke bomen groeien. Ze bloeien al in het vroege voorjaar in de vorm van katjes. Deze zijn slank en rolrond. De doosvruchten zijn vroeg in de zomer

rijp en springen dan open. De zaden hebben een kuif van haren die op de wind kilometers ver kunnen worden meegedragen.

¶ De schietwilg is erg gevoelig voor de watermerkziekte, waarbij een bacterie verstopping van de houtvaten veroorzaakt. Door watermerkziekte aangetaste bomen vertonen verwelking en verdroging van de bladeren aan verspreide takken of delen van de kroon, die vervolgens afsterven.

¶ Schietwilgen leveren grote hoeveelheden hout. Ze behoren tot de meest gekweekte en meest veelzijdig toegepaste wilgensoorten. Het hout is licht, zacht, taai en sterk en zeer elastisch. Het laat zich gemakkelijk verwerken. Klompen van wilgenhout zijn duurzamer dan die van populierenhout. Het hout wordt verder gebruikt voor het vervaardigen van vlechtwerk, actueel dienstig als geluidsschermen, maar ook voor meubels, triplex, stelen voor gereedschappen en, heel speciaal, voor cricketbats. Van oudsher is de wilg in de bouw gebruikt om de ruimte tussen vakwerk op te vullen in de muren van boerderijen en huizen. Daarna werd het wilgenvlechtwerk afgesmeerd met leem.

¶ Wilgenbast bevat veel looizuur en werd veel gebruikt in de leerlooierijen. De bast bevat salicyl, een belangrijke grondstof bij het vervaardigen van aspirine.

¶ De vroeg bloeiende en snelgroeiende wilg werd vroeger gezien als symbool voor levenskracht. Vreemd genoeg wordt de wilg, en met name de treurvorm, ook verbonden aan de dood en misgelopen liefdes.

¶ Bij de Germanen stond de wilg synoniem voor

dodenrijk. Dodengod Vidharr woonde in de onderwereld in wilgenbosjes. De Kelten wijdden de wilg aan Cerridwen, de drievoudige godin van de duistere, profetische kracht en transformatie. Zij is een patroon voor alle dichters en barden. Door het zachte hout zijn er nogal wat holle wilgen. Sagen van na de kerstening vertellen, dat de wilg een holle boom is geworden sinds Judas zich, nadat hij Jezus had verraden, aan een wilg ophing.

¶ In onze taal speelt de wilg een bescheiden rol. ‘Iets aan de wilgen hangen’ gebruikt men als je ergens afscheid van neemt of met iets stopt. De narigheid begint pas echt als ‘De duivel in de wilgen is’. En ook de uitdrukking ‘welig tieren’ vindt zijn oorsprong bij de wilgen, zoals uit het tekstdeel over de woordaflleiding blijkt.

¶ De jonge en buigzame takken van de wilg, ook genoemd in het citaat van Den Doolaard, worden rijshout genoemd. Een naam die terug te vinden is in een aantal plaatsnamen zoals: Rodenrijs, Rijswijk en Rijsbergen.

Vindplaats : Vlinderweg, Delft.

